

УДК 371.113.4 (045)

DOI 10.31651/2524-2660-2018-18-76-80

ORCID: 0000-0002-7054-0753

ПРИПОТЕНЬ Олена Володимирівна,
директор, Таращанський навчально-виховний
комплекс «Гімназія «Ерудит» – загальноосвітня
школа I ст.» Таращанської районної ради,
Київської області, Україна
e-mail: olena-pripoten@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ПРОЕКТНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** Розкрито теоретичні аспекти управління міжнародною проектною діяльністю в умовах нової української школи. Висвітлено широкий діапазон значень і трактувань проектного методу в науковій літературі. Підкреслено, що запровадження проектної діяльності в закладах освіти змінюють підходи до навчання, виховання й допомагають знайти ефективні шляхи управління закладом освіти в цілому. Виявлено, що цінність методу проектів, в умовах Нової української школи полягає у сприянні розвитку ініціативи, самостійності, умінню планувати свою діяльність і враховувати спільні інтереси учасників проекту.*

***Ключові слова:** проект; діяльність; проектна діяльність; міжнародний проект; заклад загальної середньої освіти; освітній простір; управління міжнародною проектною діяльністю; міжнародне співробітництво.*

Постановка проблеми. У нашому суспільстві настав етап випереджальної освіти, що прокладає шлях у завтрашній день, оскільки наздоганяюча освіта вже не задовольняє нинішні запити. У сучасних умовах у кожній сфері життя ми зустрічаємося з викликами, які вимагають від нас більш високої інтелектуальної підготовки. Це спонукає керівників закладів загальної середньої освіти переходити до нової моделі освіти, що пов'язана з навчанням протягом усього свого життя.

Уперше у своїй історії Європа переслідує свою амбіційну мету – сформувати спільними зусиллями єдиний освітній простір. Ця мета є спільною як для країн високорозвинених, так і країн із проблемами в економіці, політиці й освіті. Освітні системи країн мають різну структуру, правову позицію, історичне минуле, традиції та індивідуальні національні особливості. Освіта вважається одним із пріоритетних напрямів на шляху до спільної діяльності у сфері міжнародного співробітництва. Тому впродовж останніх років Україна стала активним учасником міжнародних проектів у галузі освіти. Партнерство в сфері освіти впливає на відносини України з державами світу, оскільки міжнародні проекти мають тривалий ефект, навіть після свого закінчення.

Нині кожен директор закладу загальної середньої освіти шукає шляхи розвитку в умовах збалансованості традицій та інновацій, транскордонного співробітництва і духовності. Проблема управління міжнародною проектною діяльністю в умовах Нової української школи привертає до себе багато уваги, тому набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичним і методологічним аспектам проектної діяльності присвячено ряд наукових праць зарубіжних і вітчизняних дослідників. Зародження проектної діяльності в закладах освіти змінює підходи до навчання, виховання й допомагає знайти ефективні шляхи управління закладом освіти в цілому.

Проблема управління закладом освіти є предметом наукового аналізу дослідників В. Бондаря, Л. Даниленко, Г. Дмитренка, І. Драч, Г. Єльнікової, В. Маслова, В. Олійника, В. Паламарчук, З. Рябової, Т. Сорочан, Г. Тимошко та ін. Забезпечення конкурентоспроможності закладу освіти та якості надання ним освітніх послуг є предметом розгляду в працях Г. Азгальдова, В. Андрущенко, С. Воровщикова, Б. Гершунського, В. Камишина, С. Клепка, В. Кременя, О. Локшиної, Г. Лукіної, В. Лутая, О. Ляшенка, С. Ніколаєнка, О. Овчарук, Л. Покроєвої, Е. Райхмана, М. Романенка, Н. Селезньової, О. Суббето, Д. Татьянченка та ін. Проблема управління проектною діяльністю розглядають Д. Дьюї, В. Кілпатрик, Є. Коллінгс, Л. Левін, Д. Піт, С. Шацький. У наш час варіанти проектної діяльності вивчають В. Гузеєва, М. Гуревич, О. Кобернік, І. Лернер, Н. Матяш, М. Павлова, Є. Павлютенков, Є. Полат, Г. Селевко, В. Симоненко, І. Сасова, М. Романовська, О. Фураєва.

У сучасній педагогічній теорії та практиці застосуванню проектного методу присвячені праці Г. Круглікова, О. Олейникової, І. Чечеля та інших. Теоретичні засади проектної діяльності розкриваються в дослідженнях О. Пехоти, В. Радіонова, В. Слободченкова, С. Сисоевої, І. Шендрик. Проектне навчання й управління проектами в закладах загальної середньої освіти висвітлюються у працях М. Башмакова, Є. Зеєр, Н. Моревої, О. Новикова, О. Радиш, А. Хуторського, Т. Шамової тощо.

Водночас вивчення наукової літератури свідчить, що недостатньо висвітленим і навіть суперечливим залишається розуміння міжнародної проектної діяльності в закладах загальної середньої освіти в сучасних умовах.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних аспектів управління міжнародною проектною діяльністю в умовах Нової української школи.

Викладення основного матеріалу дослідження. Проектні технології відіграють значну роль у діяльності керівників закладу загальної середньої освіти, спонукають їх до постійного пошуку і створення нових методів управління, подолання стереотипів і шаблонів. Під час участі закладу освіти в міжнародних освітніх проектах відбувається розвиток школи, набуваються нові знання, способи діяльності.

Аналіз наукової літератури свідчить, що метод проектів або метод проблем був запропонований і розроблений американським філософом Дж. Дьюї, який для поширення свого методу здійснював міжнародні поїздки. Так його ідеями захопилися американські педагоги Е. Паркхерст і В. Кілпатрик.

Для України тенденції міжнародної співпраці ніколи не були байдужими. Проте наша країна завжди вибирала «свій шлях», що обумовлений специфікою вітчизняних традицій і процесів. Міжнародна проектна діяльність – це сучасний і досить популярний термін нині в освітньому середовищі. Проте розроблення проектів і ведення діяльності в руслі постійного контролю й корекції проміжних результатів з урахуванням усіх нюансів цього поняття (постійний моніторинг діяльності, передбачення нових проблем, складання планів для впровадження будь-яких змін) потребує від сучасних керівників певного набору знань. Багато науковців і керівників сучасних закладів освіти, які опрацювали не одне зарубіжне видання з розроблення і впровадження проектів намагаються дотримуватися викладених у них рекомендацій, але часто стикаються з несподіваними труднощами. На відміну від зарубіжних країн, міжнародна проектна діяльність в Україні має ряд особливостей.

Кожного року українська освіта стає більш відкритішою. Завдяки міжнародним проектам розширюються прямі зв'язки між українськими і закордонними освітніми школами, усе частіше впроваджуються в Україні інноваційні методи, нові освітні проекти, навчальні курси і навіть освітні програми, що засновані на передовому досвіді.

Ключовим поняттям, що створює уявлення про предмет дослідження, є «проект». У науковій літературі даний термін трактується в широкому діапазоні значень. Так, Інститут управління проектами (США) у 1987 році запропонував таке

визначення: «Проект є якимсь завданням із певними вихідними даними і бажаними результатами (цілями), які обумовлюють спосіб його вирішення» [5].

Проект (від лат. *projectus* – кинутий уперед) в управлінні проектами – це обмежена в часі, ресурсах і вимогах якості унікальна сукупність процесів, що спрямована на створення нової цінності [12]. У зв'язку з широким застосуванням технологій управління проектами в різних областях знань, існує багато визначень терміна «проект» [6]. На думку визнаного класика управління проектами Рассела Арчибалда, це – «комплекс зусиль, здійснюваних із метою отримання конкретних унікальних результатів у рамках відведеного часу і в межах затвердженого бюджету, який виділяється на оплату ресурсів, що застосовуються або споживаються в ході проекту» [1].

РМВОК (Довідник з управління проектами) визначає проект як «тимчасове підприємство, призначене для створення унікальних продуктів, послуг або результатів» [2]. І. Сергеев сутність проекту визнає як «п'ять П»: Проблема – Проектування (планування) – Пошук інформації – Продукт – Презентація + «шосте П» проекту – його Портфоліо, тобто папка, у якій зібрані всі матеріали проекту, у тому числі чернетки, денні плани, звіти [2]. Отже, проект – це діяльність, що спрямована на поетапну реалізацію унікального авторського задуму і підпорядкована чітко визначеним цілям, власній ідеї та правилам. Ця діяльність потребує керівництва, постійного контролю, звітності та гласності. Діяльність – активна взаємодія людини з навколишньою дійсністю, у ході якої людина є суб'єктом, цілеспрямовано впливає на об'єкт і задовольняє таким способом свої потреби [11].

О. Леонтьєв вважає, що діяльність – це реальний зв'язок суб'єкта з об'єктом, до якого обов'язково включена психіка. Виконуючи ту чи ту діяльність, індивід повинен сприймати, запам'ятовувати, думати, бути уважним; у її процесі в індивіда виникають ті чи ті емоції, виявляються вольові якості, формуються установки, відношення. Іншими словами, у діяльності формується, розвивається, виявляється вся система психічних процесів, станів і властивостей індивіда [7].

Ми поділяємо думку С. Гончаренко, що «діяльність» – це спосіб буття людини у світі, здатність її вносити в дійсність зміни. Основні компоненти діяльності: суб'єкт із його потребами; мета, відповідно до якої перетворюється предмет в об'єкт, на який спрямовано діяльність; засіб реалізації мети [4]. Діяльність людини має такі головні характеристики: мотив, мета, предмет, структура і засоби.

Проектна діяльність – одна з найперспективніших складових освітнього процесу, оскільки створює умови творчого саморозвитку і самореалізації учнів, формує всі необхідні життєві компетенції, які на Раді Європи були визначені як основні в XXI столітті: полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні, соціальні. Самостійне здобування знань, систематизація їх, можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, бачити проблему і приймати рішення відбувається саме через метод проекту [3].

Проектна діяльність – це керовані зміни вихідного стану об'єкту, на які потрібні час, фінансові витрати, певні ресурси [8]. Це діяльність із розв'язання певної проблеми, що спрямована на досягнення конкретної мети, реалізована шляхом виконання запланованого проекту, характеризується новизною, унікальністю і неповторністю [9].

Таким чином, проектна діяльність – це процес управління людськими, матеріально-технічними і фінансовими ресурсами протягом усього циклу здійснення проекту шляхом сучасних методів управління [6]. Це спосіб активної, керованої взаємодії між учасниками проекту, які об'єднані спільною метою й ресурсами, обмежені часом і працюють для досягнення спільної мети.

Міжнародні проекти – це проекти, учасниками яких є представники різних країн. Ці проекти відзначаються значною складністю та вартістю, а для їх реалізації необхідні специфічні знання. Вони відіграють значну роль в економіці й політиці тих країн, для яких розробляються. Специфіка даних проектів включає такі особливості: 1) рівень

підготовки вищий за аналогічні «внутрішні» проекти; 2) довготривалість підготовчого періоду більша завдяки складності їх організації та управління; 3) інформаційна підтримка міжнародних проектів завжди більш ефективна, ніж «внутрішніх» проектів; 4) до обладнання та матеріалів, як правило, ставляться більш вимогливо [3].

Міжнародні проекти в освіті – це проекти, що розробляються освітніми, науково-дослідними та іншими організаціями за міжнародною участю для реалізації певних цілей із розвитку освіти. Управління проектами є складним і відповідальним завданням, а управління міжнародними проектами потребує особливих знань, умінь приймати нестандартні рішення, швидко реагувати на залагодження проблем. Упровадження проектів міжнародного співробітництва може супроводжуватися виникненням проблеми суперечливості цілей, позицій, пріоритетів, інтересів і поглядів їх учасників. Учасниками проектів міжнародного співробітництва є представники кількох країн, кожен із яких залучається до спільної проектної діяльності з метою задоволення власних інтересів. На практиці узгодження інтересів учасників проекту з різних держав виявляється досить складною, але необхідною умовою ефективної проектної діяльності в цілому [2].

Отже, аналіз теоретичних аспектів свідчить, що цінність методу проектів полягає в тому, що він сприяє розвитку ініціативи, самостійності, умінню планувати свою діяльність, ураховує спільні інтереси учасників проекту.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проекти – це заходи, які певною мірою неповторні й однократні. Разом із тим, ступінь унікальності може сильно відрізнити один проект від іншого. Отримані результати теоретичного дослідження дозволили сформулювати такі висновки: 1) поняття «проект» ми усвідомлюємо як сукупність узасмопов'язаних між собою процесів, що спрямовані на поетапну реалізацію унікального авторського задуму, підпорядковані чітко визначеним цілям і правилам, які працюють на досягнення поставленої мети; 2) проектна діяльність – це діяльність, що спрямована на розв'язання поставленої проблеми за допомогою спеціальних, чітко окреслених дій учасників проекту, які об'єднані спільною метою та ресурсами, обмежені часом і працюють для досягнення спільної мети; 3) особливої актуальності набувають міжнародні проекти, де на кожного учасника покладено конкретні обов'язки, а їх недотримання або невиконання, хоча б одним із учасників, має загальний несприятливий вплив на ефективність реалізації проекту в цілому.

Перспективою подальших досліджень щодо даної проблематики може бути дослідження стану управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти України.

Список використаних джерел

1. Арчибальд Р. Управление высокотехнологичными программами и проектами / Р. Арчибальд [пер. с англ. Мамонтова Е. В.; под ред. Баженова А. Д., Арефьева А. О]. – Москва : Компания АйТи ; ДМК Пресс, 2004. – 472 с.
2. Чобітько М. Педагогічне проектування в процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки / М. Чобітько // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7. – № 2. – С. 121–126.
3. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за заг. ред. О. М. Пехоти. – Київ : А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
5. Керівництво з основ проектного менеджменту : довідник / під ред. В. Р. Дункан. Пер. с англ. – Київ : Віпол, 1999. – 198 с.
6. Михайловська О. В. Операційний менеджмент / О. В. Михайловська // Управління проектами : навчально-методичний посібник для самостійного вивч. дисципліни. – Київ : Кондор, 2008. – 550 с.
7. Леонтьєв А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – [2-е изд.]. – Москва : Изд-во Политические материалы, 1977. – 304 с.
8. Пархоменко Е. Н. Профессиональное самоопределение учащихся 5-7 классов в процессе творческой проектной деятельности : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования / Е. Н. Пархоменко. – Брянск : БГПУ, 2001. – 18 с.

9. Управління проектами [Електронний ресурс] / Л. П. Батенко, О. А. Загородніх, В. В. Ліщинська. – Режим доступу : [www.URL:http://library.if.ua/book/96/6586.html](http://library.if.ua/book/96/6586.html).
10. Психологический словарь / под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова. – Москва : Педагогика-Пресс, 1996. – 360 с.
11. Сергеев И. С. Как организовать проектную деятельность учащихся : практическое пособие [для работников общеобразовательных учреждений] / И. С. Сергеев. – Москва : Аркти, 2004. – 250 с.
12. Вікіпедія Ukr.net Київ : Український Інтернет холдинг ТОВ «Укрнет», 1998-2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

References

1. Archibald, R. (2004). *Management of high-tech programs and projects* [Trans. from English Mamontova, E. V.; ed. Bazhenova, A. D., & Aref'eva, A. O.]. Moscow: IT Company; DMC Press (in Russ.)
2. Chobitko, M. (2004). Pedagogical design in the process of personally oriented vocational training. *Osvita I upravlinnya (Education and Management)*, Vol. 7, 2, 121–126 (in Ukr.)
3. *Educational technologies: teaching-methodological manual* / Pekhota, O. M., Kiktenko, A. Z., Liubarska, O. M. and others; ed. O. M. Pekhota. (2001). Kyiv: A.S.K. (in Ukr.)
4. Goncharenko, S. U. (1997). *Ukrainian Pedagogical Dictionary*. Kyiv: Lybid (in Ukr.)
5. *Guidance on the basics of project management: Reference book* / ed. by Duncan, V. R. (1999). Trans. from English. Kyiv: Vipol (in Ukr.)
6. Mikhailovskaya, O. V. (2008). *Operational Management / Project Management: a teaching manual for self-study of the discipline*. Kyiv: Condor (in Ukr.)
7. Leontiev, A. N. (1977). *Activity. Consciousness. Personality*. [2nd ed.]. Moscow: Publishing house Political materials (in Russ.)
8. Parkhomenko, E. N. (2001). *Professional self-determination of 5-7 grades students in the process of creative project activity: author's abstract ...* Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.01 – general pedagogy, history of pedagogy and education. Bryansk: Bryansk State Pedagogical University (in Russ.)
9. *Project Management* / Batenko, L. P., Zagorodniy, O. A., & Lishinska, V. V. Retrieved from [www.http://library.if.ua/book/96/6586.html](http://library.if.ua/book/96/6586.html). (in Ukr.)
10. *Psychological Dictionary* / ed. Zinchenko, V. P., & Meshcheryakova, B. G. (1996). Moscow: Pedagogics-Press (in Russ.)
11. Sergeev, I. S. (2004). *How to organize the project activity of students: A practical manual for employees of educational institutions*. Moscow: Arkti (in Russ.)
12. *Wikipedia Ukr.net* Kyiv: Ukrainian Internet Holding Ltd. «Ukrnet», 1998-2015. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Abstract. *PRYPOTEN Olena Volodimirivna. Theoretical Aspects of Management of International Project Activity in the terms of new Ukrainian school.*

Introduction. *In the article the state was analyzed and the necessity of instillation of international project activity in secondary educational establishments was grounded. It was exposed theoretical aspects of management of international project activity in the terms of new Ukrainian school.*

The purpose is to substantiate the theoretical aspects of managing international project activities under the conditions of the New Ukrainian School.

Results. *Partnership in the sphere of education influences at the relations of Ukraine to the countries of the world, because international projects have long-term effect, even after their finish. Every year Ukrainian education becomes more opened. Thanks to international projects direct ties between Ukrainian and foreign educational schools are widening, innovational methods are more often installed in Ukraine, new educational projects, training courses and even educational programmers, which are based on advanced experience. Conception of project activity in educational establishments changes approaches to learning, education and help to find effective ways of management of educational establishment in general. Project technologies play important role in the activity of the leaders of a secondary educational establishment inspire them to constant search, and creation of new methods of management, overcoming of stereotypes and commonplaces.*

Conclusion. *During participation of educational establishment in international educational projects the development of school is taking place new kinds of activity are gained.*

Key words: *project; activity; project activity; international project; educational secondary establishment; positioning; international activity; educational space; partners; management of international project activity; secondary educational establishment.*

*Одержано редакцією 01.10.2018
Прийнято до публікації 08.10.2018*